

Posudek školitele na diplomovou práci Bc. Markéty Foitové, „Generace Y“. Sondy do života první české porevoluční generace.

Diplomová práce Markéty Foitové je dlouhodobě promyšlenou sondou do prostředí mladých vysokoškolských studentů spadající do tzv. Generace Y. Jak nás v cílech práce autorka seznamuje, snažila se zachytit názory, hodnoty a náhled a na pohled soudobé dějiny této generace. Je tedy zřejmé, že nejde o témata, která by mladá generace zprostředkovaně skrze vlastní příběhy sama nabídla, ale že autorka přišla s tématy vlastními, které narátoři zodpovídali, nad kterými se zamýšleli. Je to její nezcižitelné právo, člověk si jen povzdechne, že by rád věděl, s jakou „agendou“ by při volném vyprávění přišli nejen VŠ studenti představující onu generaci Y. Prostor se zde otevírá pro další práce na uvedené téma. Hned v úvodu mého posudku bych rád předeslal, že pokud bych M. Foitovou lépe instruoval, mohlo dojít k malé změně názvu diplomové práce. Název mohl více akcentovat, že jde o vysokoškoláky a že ony sondy jsou opravdu jen sondy do určitých předem stanovených problémů (zjistit, kolik toho mladí lidé, generace Y, avšak s VŠ vzděláním, ví o soudobých dějinách, jak vnímají vliv rodičovské generace, resp. vliv svých věkových souputníků).

Markéta Foitová je ten typ studentky, který potřebovala k práci stále „postrkávat“, dostávat nové impulzy. Práci musela doplňovat nejméně 5x. Ze strany školitele šlo o promyšlenou taktiku, dostat z diplomantky to, na co podle mého názoru má talent i vědomosti. Po celý čas tedy probíhaly poměrně intenzivní konzultace a předělávky práce. Obecná poznámka pro školitele: „x tá“ verze se hodnotí daleko hůře, neboť školitel/hodnotitel má v paměti i verze předešlé a ve finálním čtení už nemusí být tak pečlivým čtenářem).

Diplomová práce je nakonec dle mého soudu výborným příspěvkem a návodem, jak na oboru OHSD zpracovat orálně historický projekt. Je vidět, že se M. Foitová s prací potýkala téměř dva roky. Mezi první a poslední verzí je tak diametrální rozdíl, autorka se ve zkoumání dané problematiky významně posunula a získala patřičný časový odstup.

M. Foitová se rozhodla napsat svoji práci s využitím orální historie, avšak rozhovory doplnila o sekundární literaturu a zdroje mapující převážně pohled sociologů na problémy generací, nechybí ani výzkumy veřejného mínění relevantní k dané problematice.

V oblasti orální historie kvitují metodickou část diplomové práce, popis výběru narátorů, popis průběhu rozhovorů. Možná by ale M. Foitová při obhajobě mohla ještě jednou komisi objasnit, proč vybrala dané narátory, spíše kamarády, vysokoškoláky z Prahy. „Témata stanovila s ohledem na její osobní zájem, jak jsem psal i výše, je to v pořádku a je to uvedeno. Možná by bylo potřeba ještě více tento pohled držet v celé práci, někdy v jistých generalizacích své vymezení opouští. Je zřejmé, že by bylo fantastické s touto vybranou skupinou pokračovat i v budoucnu v časoběrné perspektivě a všímat si, jak se pohled těchto lidí mění.

Obával jsem se, jak se M. Foitová vypořádá s rolí tazatele – insidera. Nakonec se to autorce v textu víceméně podařilo a – především závěr je již skutečnou nezávislou a svým způsobem i odvážnou autorskou interpretací.

S vymezením pojmu generace, resp. generace Y se autorka vypořádala na podkladě, domnívám se, dostačující literatury. Nechybí ani vymezení generace rodičů, jejichž vzájemné vztahy s dětmi autorka v interpretační části rovněž řeší. Kladně hodnotím uvedení jak nových sociologických dat, tak i těch získaných před rokem 1989, plynoucích z výsledků veřejného mínění.

Samotná výzkumná část začíná na s. 30. zabývá se v ní rodinným prostředím, vlivem vzdělávacích institucí a vrstevníků a postoji narátorů k dějinám 1948 – 1989, resp. specifiku vlastní generace.

Nebojí se odhalit a argumentačně obhájit vlastní názory nebojí (př. s. 40 poslední odstavec). Na některých místech y bylo potřeba určité myšlenky dotáhnout, některé promluvy si o to žádají, (s. 43) když mluví například o angažovanosti dědečka v KSČ. Co ale pro oba k tématu vypovídající sourozence znamenala samotná KSČ, zločineckou organizaci, korupční stranu, stranu pragmatiků a kariéristů? Rozeznávali například oni sourozenci, ale nejen oni mezi běžnými členy KSČ a jejími funkcionáři

Zajímavá, zřejmě i diskutabilní část je úvaha o tom, že se společnost depolitizovala ... (s. 48), že se „dnes podařilo v některých rodinách o politice úspěšně mlčet“. To bylo ale většinou přívlaskem minulého systému také. Jak vidí autorka tento problém. Otázka pro M. Foitovou je nasnadě, vidí v tomto ohledu nějaké paralely nebo naopak rozdíly?

Na první pohled, ale jen na první pohled se mi zdálo, že otázka vlivu vzdělávacích institucí a zájem o výuku moderních dějin (absolventka magisterského historického oboru) je do práce poměrně „natvrdo“ vnesené, a zajímalo by mě, jaká témata by přinesli samotní narátoři? Avšak postřehy a souvislosti, které autorka přináší, mě přinutily v tomto ohledu změnit názor. Příkladně na s. 54 – 55 se podařilo popsat dobovou praxi základních škol, „diskusí“ o vztahu k minulosti, podobně pak na SŠ. Zajímavý je i přiblížení dobových filmů a jejich vlivu na narátory. Vlastní postoj k dějinám 1948 – 1989 je jedna z nejpřínosnějších a na základě výzkumu nově podaných způsobů modelů přemýšlení o komunismu, např. jak autorka uvádí, jako o sprostém slovu, o kterém se nepřemýšlí. Všimá si zde lehce přejímaného, protože správného, morálního postoje, demaskuje zde antikomunismus jako nástroj boje s levicí obecně, v době autorčina angažmá ono „estetické“ antiparoubkovství. Antikomunismem myslí elitářskou ideologii vítězů, kterou spojuje s motivy kulturně estetickými.

Zajímavý nápad bylo otázka na jednoslovné označení generace Y: pasivita, zmatenost, přespříliš informací, generace sklopených hlav, oddalování přijmout odpovědnost, to vše jsou náměty na další práce a bude nutné v příštích letech podrobit tyto charakteristiky hluboké mezioborové analýze. V práci zaznívají i nepřilíš frekventované popisy dnešní reality, např. s. 81, kdy jedna z narátorek hovoří o možnosti cestování, kdy by cestovala ráda a hledala práci dle svého vystudovaného oboru a nebyla v zahraničí jen uklízečkou jako mnozí souputníci. V poslední kapitole je věnován velký prostor rozboru „rychlosti doby“ a tlaku na generaci Y. Poukázáno je i na tlak, „který vytváříme skrze FB a instagramům“ sami sobě navzájem s. 88.

Diplomová práce je napsána přehledně, v logické návaznosti, zkoumané téma pokládám za inovativně uchopené, práce je napsána poměrně pěkným jazykem. Bezespору je pak práce originální sondou do života generace Y, je aktuální především v pohledu na nedávné dějiny, jejich ohýbání, diskurzy, otázky antikomunismu včetně jeho kořenů u této části mladé generace.

Navrhuji známku **výborně – velmi dobře** podle průběhu obhajoby. Markétě Foitové pak přeji vše dobré jak v osobním, tak i v profesním životě.